© 2011 - 2021 www.begaafdonderwijs.nl

Indianen

Vaardigheden:

- Onderzoeksvaardigheden

Denken:

- Praktisch, analytisch, kritisch, creatief

Benodigdheden:

- Internet
- Schaar/lijm
- Karton/papier
- Knutselmateriaal voor instrumenten
- Lap stof
- Verf

Inleiding:

In dit project leer je over de Indianen. Je leest het boek ‘Terug in de tijd - Indianen en beantwoordt vragen bij de hoofdstukken van het boek. Na de vragen vind je opdrachten. Je mag deze opdrachten allemaal maken òf er een paar van kiezen.

Als je klaar bent met dit project heb je veel geleerd over:

De Indianen

Oriëntatie

Maak de ‘Indianen-stammen-woordzoeker’ op werkblad 1 (blz. 9) van dit project. In dit project zul je leren over vier indianenstammen: de Irokezen, de Cherokees, de Sioux en de Hopi.
In Zuid-Amerika heb je ook de Jakan indianen. Over deze stam kun je een filmpje bekijken op:
https://schooltv.nl/video/de-indianen-de-eerste-inwoners-van-amerika/

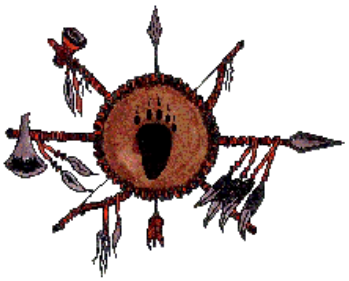

Basisinhoud

Verspreid over Noord-Amerika

Bekijk bladzijden 4 en 5 van het boek ‘Terug in de tijd - Indianen’ goed bekijk ook de laatste twee bladzijden van dit project. Maak werkblad 2 op bladzijde 10 van dit project.

Indianenkennis

1. Wat deden de jongens vanaf hun tiende?
2. Wat deden de meisjes?
3. Wat is een wiegenplank?
4. Waar staat elke veer in een verentooi voor?
5. Wat zijn totempalen?

De Irokezen: Bewoners van de longhouses

6. Welke stammen behoren tot de Irokezen?
7. De Irokezen woonden in ‘longhouses’. Waar werden longhouses van gemaakt?
8. Wat is een clan?
9. Wat aten de Irokezen?

Basisinhoud - *vervolg*

De Irokese confederatie (kon-vee-de-raa-tsie)

10. Welke vijf stammen sloten vrede en vormden samen een speciale groep (een confederatie)?
11. Hoe is volgens de Irokezen het land Amerika ontstaan?

De Cherokees (Tsje-roo-kies) : Bewoners van het zuid-oosten

12. Hoe zagen de twee huizen van de Cherokeefamilies er uit?
13. Wat deden de vrouwen overdag vooral? En de mannen?
14. Wat aten de Cherokees?

De Cherokees: Het tranenspoor

15. Waarom trokken de Cherokees in het begin van de 19e eeuw (dat is ong. 200 jaar geleden) naar het westen?
16. Waarom wordt die reis ook wel het tranenspoor genoemd?

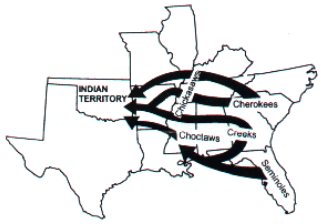

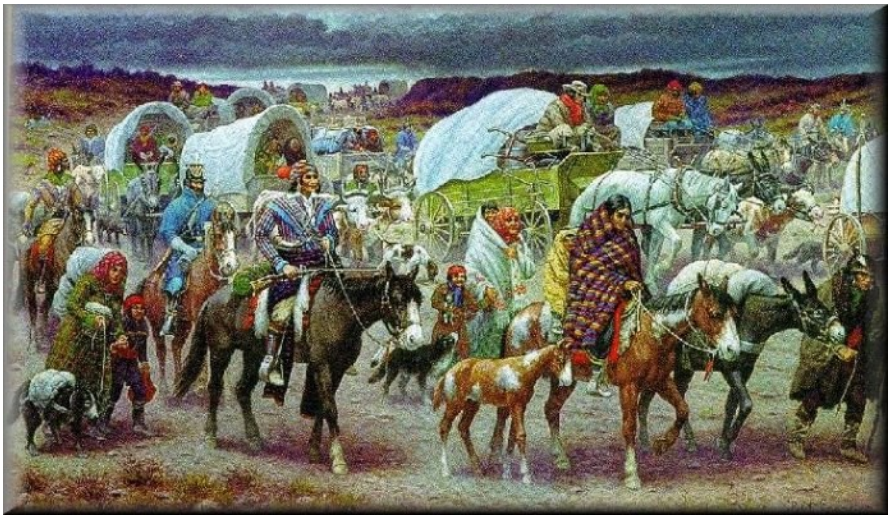

De Sioux (sie-joeks): Buffeljagers

17. Wat is een tipi?
18. Hoe vingen de Sioux een buffel?
19. Wat zijn Appaloosa's?

Basisinhoud - *vervolg*

De Sioux: Bewoners van de prairies (preh-ries)

20. Wat zijn nomaden?
21. Waar werden de tipi's van gemaakt?
22. Waarom verhuisden de Sioux zo vaak per jaar?

De Hopi: Bewoners van de mesas

23. Wat zijn mesas?
24. Waar worden mesas van gemaakt; hoe worden ze gemaakt?
25. Lijkt het je leuk om in een mesa te wonen? Warrom wel/niet?
26. Hoe zijn de dieren, vogels, insecten en de mens op aarde gekomen volgens de Hopi?

De Hopi: woestijnboeren

27. Wat aten de Hopi?
28. Op welke manier probeerden de Hopi het te laten regenen?
29. Wat zijn kalebassen en waarvoor gebruikten de Hopi ze?

Afronding Basisinhoud

Kijk je antwoorden na en verbeter eventuele fouten. Je juf of meester heeft de antwoorden. Bewaar je antwoorden(blad) goed want deze zul je wanneer het project klaar is moeten inleveren bij je juf of meester. Heb je het werkblad op de computer gemaakt, druk dan een exemplaar af.

Verdieping

Opdracht 1.

Je hebt vier soorten indianenhuizen leren kennen in de basisinhoud: de longhouses - de zomer- en winterhuizen van de Cherokees -de tipi's en de mesas.
Ontwerp je eigen indianenhuis en zorg ervoor dat je van elk type huis tenminste één onderdeel meeneemt in je ontwerp. Dit kan de vorm van het huis zijn, of het materiaal waar het van is gemaakt, of de grootte. Eigenlijk moet je dus proberen de vier huizen zoveel mogelijk te combineren in je ontwerptekening. Schrijf bij je ontwerp duidelijk welke onderdelen van welke huizen afkomstig zijn.
Hoe noem je je huis?

Dreunende trommels waren voor de indianen een soort hartslag. Het geluid was heilig!

Opdracht 2.

Muziek en dans namen een belangrijke plaats in in het leven van indianen. Ze geloofden dat muziek de taal van de geesten was.
Maak je eigen indianen-rammelaar en indianen-trommel!
Je vindt de opdracht beschrijving op pagina 12 en 13 in dit project.

Opdracht 3.

Verschillende talen.
Voor deze opdracht heb je het informatieboekje “Verschillende talen van Indianen” nodig. Heb je dit nog niet? Dit vind je achterin dit project op blz. 14 t/m 17.
Lees de informatie over indianentalen. Op de laatste bladzijde van het boekje vind je informatie over *stamkronieken* èn een opdrachtbeschrijving over het maken van je eigen *stamkroniek!*
Maak er iets fantasierijks en moois van! Welke ervaringen deel je in je werkstuk? Het hoeft niet ècht gebeurd te zijn hoor.

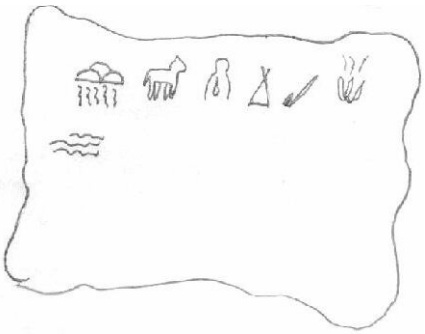

Opdracht 4.

Indianenspreekbeurt.
Kies één van de vier indianenstammen, behandeld in de basisinhoud, uit en houd er een spreekbeurt over.
Op de volgende website vind je veel informatie over indianen:
http://www.kinderpleinen.nl/indianen-roodhuiden/
Zorg voor duidelijke informatie en voor mooie plaatjes om te laten zien tijdens je spreekbeurt.

“En toen was die reus ZO kwaad dat hij hard schopte en zijn laars verloor! Dat is nu Italië…”

Opdracht 5.

Indianenverhalen.
Lees het verhaal over ‘de grote ogen van de uil’ op werkblad 3, bladzijde 11. De Irokezen dachten dus dat de heilige Roweno alles had gemaakt. Kies één of meer dier(en) uit en schrijf een verhaal over de manier waarop Roweno het heeft ‘gevormd’. (Wat zou een vlo nu toch gevraagd hebben aan Roweno…?) Maak een mooie tekening bij je verhaal.
Òf:
In het boek heb je kunnen lezen over de luchtvrouw die landde op de rug van een schildpad en zo Amerika maakte. Kies een land en verzin een fantasievol verhaal over het ontstaan van dat land. Ook hier is een mooie tekening bij het verhaal erg welkom!

Opdracht 6.

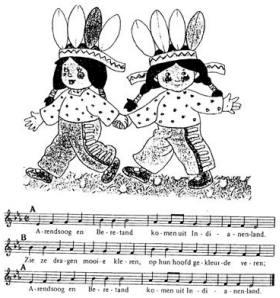

Naar de kleuterklas!
Kies een kleuterliedje dat je nog kent. Maak een nieuwe tekst, over indianen, op de melodie van je gekozen liedje. Maak bij het lied een puzzelblad of kleurplaat, geschikt voor kleuters.
Vraag of je in een kleuterklas het liedje mag aanleren en het puzzelblad of de kleurplaat mag maken met de kinderen. Durf jij juf of meester te worden? Vind je het zelf geven van de indianenles net even te ver gaan… geef je liedje en je puzzelblad/kleurplaat dan aan een kleuterjuf… dan kan zij het gebruiken.

Evaluatie

Indianen

Onderdelen	Criteria	Beoordeling: Onvoldoende	Matig	Voldoende	Ruim Voldoende	Goed
Basisinhoud	• Duidelijke, volledige antwoorden • Netjes gewerkt • Goed eerst zelf geprobeerd antwoorden te vinden, vroeg tijdig om hulp	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 1	• Origineel en creatief ontwerp • Duidelijke beschrijving • Nette verzorging	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 2	• Netjes gewerkt • Mooi eindresultaat	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 3	• Origineel en creatief • Kleurgebruik • Nette verzorging	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 4	• Duidelijke, volledige informate • Goede presentatie (verstaanbaar) • Mooi en passend beeldmateriaal	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 5	• Origineel, interessant verhaal • Duidelijk begin-midden-eind • Nette verzorging, correcte spelling	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 6	• Origineel liedje, tekst past in wijsje • Mooi puzzelblad/goede kleurplaat • Nette verzorging	☆	☆	☆	☆	☆

Eindbeoordeling

★ ★ ★ ★ ★

Werkblad 1

Woordzoeker Indianenstammen

Bekijk de lijst met namen van Noord-Amerikaanse indiaanse volken. Misschien herken je er wel een aantal van. Dit zijn twintig van de grootste stammen, die nu in de Verenigde Staten leven. Hoeveel van deze stammen kun jij in de zoekpuzzel vinden?

APACHE	BLACKFOOT	CHEROKEE	CHEYENNE
CHICKASAW	CHIPPEWA	CHOCTAW	COMANCHE
CREEK	CROW	IROQUOIS	LUMBEE
NAVAJO	OSAGE	PIMA	PUEBLO
SEMINOLE	SHOSHONE	SIOUX	TLINGIT

A	M	I	P	B	C	X	O	C	S	Z	E	C	R	O
U	P	T	Y	L	D	O	H	J	H	I	H	T	E	L
Y	J	C	E	A	M	I	M	S	A	O	O	H	P	B
H	N	S	R	C	C	A	Q	A	C	V	C	U	O	E
R	D	H	S	K	W	D	W	T	N	A	A	S	X	U
P	J	O	A	F	S	O	A	E	P	C	A	N	E	P
H	N	S	C	O	I	W	R	A	P	G	H	P	P	Y
B	A	H	R	O	O	Z	B	C	E	P	F	E	E	U
W	G	O	E	T	U	V	T	I	G	N	I	L	T	J
Z	T	N	E	M	Q	C	U	Q	B	S	O	H	H	N
L	V	E	K	O	O	C	A	K	W	N	E	X	C	T
L	B	T	W	C	R	Y	O	I	I	O	T	D	V	L
C	G	P	G	O	I	L	U	M	B	E	E	O	S	V
C	H	E	Y	E	N	N	E	E	K	O	R	E	H	C
G	K	R	R	N	F	S	L	F	B	Q	I	G	A	S

Werkblad 2

'Indianenstammen per gebied'

Gebied	Indianenstam
Arctisch	
…	Cree
Noordwestkust	
Hoogvlaktes	
…	Zwartvoetindianen
Noordoosten	
…	Seminole
…	Pomo
…	Shoshoni
…	Navajo
Zuidoosten	

Werkblad 3

De grote ogen van de uil

Een verhaal van de Irokezen.

Raweno, voor de Iroquois Indianen de *'Allesmaker'*, was druk bezig allerlei verschillende dieren te creëren. Hij was net bezig met het Konijn, en deze zei tegen Hem: "Ik wil mooie lange poten en grote oren, net als het Edelhert en scherpe slagtanden en klauwen als de Panter." "Dat is goed Konijn." zei Raweno, "Ik maak ze precies zoals jij wilt." Roweno begon de achterpoten van het Konijn langer te maken, precies zoals deze had gevraagd.
De Uil, nog steeds niet gevormd, zat op een nabijgelegen boom verveeld zijn beurt af te wachten. "Woe woe", schreeuwde de Uil, "Ik wil een mooie lange nek net als de Zwaan, van die schitterende rode veren als de Papegaai, een lange bek als de Pelikaan en mooie pluimveren als de Reiger. Ik wil dat je me vormt tot de mooiste, snelste, en meest bijzondere vogel die er is."
"Houd je mond Uil", zei Raweno. "Draai je om en kijk de andere kant op. Of nog beter: doe je ogen gewoon dicht. Je weet dat niemand mag kijken als ik aan het werk ben." Raweno was net bezig de oren van het Konijn erg lang te maken, precies zoals deze ze wilde hebben.
Maar de Uil weigerde naar Raweno te luisteren, en zei: "Woe woe, niemand kan mij verbieden om te kijken. Niemand kan mij dwingen om mijn ogen dicht te doen. Ik vind het leuk om naar je te kijken en kijken zal ik." Raweno werd nu zo boos op de Uil, dat hij hem met twee handen greep en naar beneden trok. Hij duwde het hoofd van de Uil diep in het lichaam; schudde hem door elkaar totdat de ogen van de Uil groot werden van angst, en trok zijn oren uit tot pluimen aan weerszijde van zijn kop. "Daar", zei Raweno, "dat zal je leren. Nu kun je nooit meer je nek buigen om dingen te zien die je niet hoort te zien. Nu heb je grote oren zodat je beter luistert als iemand je vertelt dat je iets niet mag doen. Nu heb je grote ogen, maar niet zo groot dat je me kunt zien. Want vanaf nu ben je alleen 's nachts wakker, en ik werk overdag. En je veren zullen niet rood zijn, maar grijs als dit." Raweno nam een hand vol modder en smeerde de Uil er helemaal mee in; "als straf voor je ongehoorzaamheid."
Hevig geschrokken vloog de Uil weg. "Woe woe woe..." Raweno draaide zich terug om zijn werk aan het Konijn af te maken, maar deze was zo hevig geschrokken en angstig geworden van Raweno's boosheid dat hij was gevlucht, ook al was het niet tegen hem gericht en nog maar half klaar.
Het Konijn is dus niet af... Daardoor zijn alleen zijn achterpoten lang, en kan hij slechts huppelen in plaats van lopen en rennen. Het Konijn is toen zodanig geschrokken dat hij nog steeds voor alles bang is en heeft nooit de slagtanden en klauwen gekregen die hij zo graag wilde hebben. Was hij toen niet gevlucht, dan was het Konijn nu een compleet ander dier geweest!

MUZIEK EN DANS namen een belangrijke plaats in in het leven van de Indianen. De mensen geloofden dat muziek de taal van de geesten was. Moeders zongen wiegeliedjes voor hun kinderen, krijgers zongen liederen om de geesten bescherming af te smeken, jagers maakten muziek met magische dierengeluiden en landbouwers zongen speciale oogstliederen. Verder waren er ceremoniële liederen voor geboortes, huwelijken, sterfgevallen en begrafenissen.

▶ *Deze foto van musici en dansers van de Ute afkomstig van het Grote Bekken en het Binnenlands Plateau dateert uit 1900.*

RAMMELAARS, RASPEN EN TROMMELS werden gebruikt voor het aangeven van het ritme. Schildpadschilden, kokosnoten, kalebassen en bizonhoorns werden gebruikt als slaginstrumenten. Andere instrumenten werden gemaakt van hout of huiden. Het geluid van een rammelaar gemaakt van een kalebas kon worden veranderd door er ofwel stenen ofwel bonen in te stoppen, samen met enkele zaden die er voor moesten zorgen dat de rammelaar zijn spirituele krachten behield.

MAAK ZELF EEN RAMMELAAR

Je hebt nodig: een tennisbal, gedroogde erwten of kapucijners, stokje, lijm, papier, verf, dik touw, gekleurde raffia

1 Maak aan beide kanten van de tennisbal een gaatje, stop de erwten erin en steek het stokje er door.

2 Scheur het papier aan stroken en lijm die in een dikke laag op de bal. Als de lijm droog is het touw rond het handvat en de bal winden en het onderwijl vastlijmen. Laat in het midden van de rammelaar een strook vrij.

3 Versier de rammelaar door het vrijgelaten middendeel te beschilderen met een geometrisch patroon en een raffiasliert vast te maken aan het handvat.

MAAK ZELF EEN TROMMEL EN TROMMELSTOK

Je hebt nodig: een bloempot, canvas of andere stevige stof, lijm, dun touw, verf, viltstiften, twee dunne stokjes, boetseerklei, koord, raffia

1 Knip een rond stukje stof dat om de pot past en lijm dat vast. Knip nog een stuk dat over de bovenkant past met een flinke overlap.

2 Vlecht het touw zodat het een decoratief koord wordt. Leg de stof over de pot en bind het stevig vast met het gevlochten touw, net onder de rand.

fluit

FLUITEN werden gesneden uit zacht hout, uitgehold en gelijmd met lijm die gemaakt was van gekookt schraapsel van de huiden. De fluit werd omwonden met reepjes ongelooide huid. De fluiten werden gebruikt voor liefdesliedjes. De Sioux noemden hun gefluit tijdens de hofmakerij 'elandgefluit' naar het geluid dat de elandstier maakt in de paartijd.

EEN KLEINERE FLUIT werd gebruikt voor oorlogsmuziek. Krijgers trokken ten strijde blazend op fluitjes van adelaarsbeentjes. De adelaar was het symbool voor moed.

INDIAANSE LIEDEREN waren niet ingewikkeld. Ze waren eenvoudig van toon, en gingen meestal op de toonladder van de hoge naar de lage noten. De liederen waren eigendom van degene die ze gemaakt en bedacht had. Als de zanger een lang en gelukkig leven had geleid, ging het recht om het lied te zingen over op de familie of het werd tegen een hoge prijs verkocht.

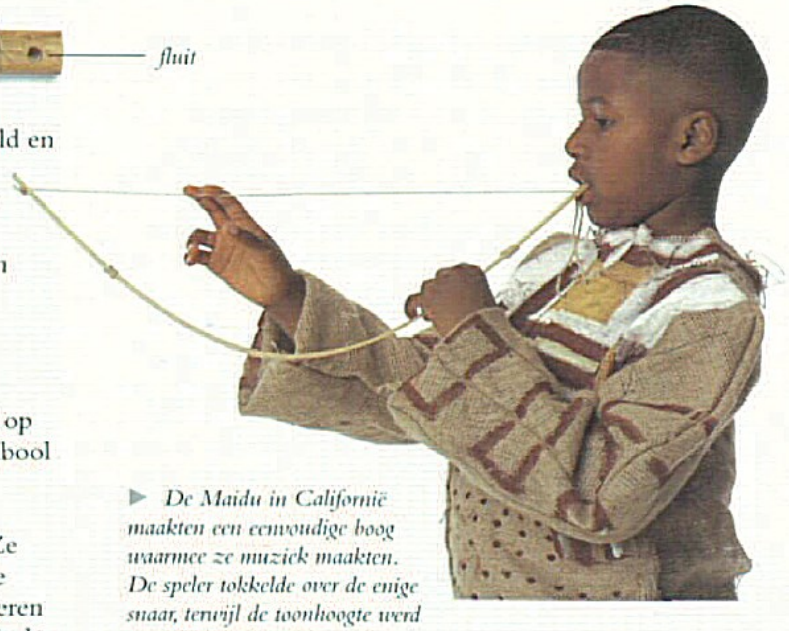

► *De Maidu in Californië maakten een eenvoudige boog waarmee ze muziek maakten. De speler tokkelde over de enige snaar, terwijl de toonhoogte werd geregeld door het openen en sluiten van de mond.*

DREUNENDE TROMMELS waren voor de Indianen een soort hartslag. Het geluid was heilig, vooral dat van de watertrommel, die alleen bespeeld mocht worden door iemand die dat waardig werd geacht, bijvoorbeeld krijgers die zich onderscheidden door hun moed.

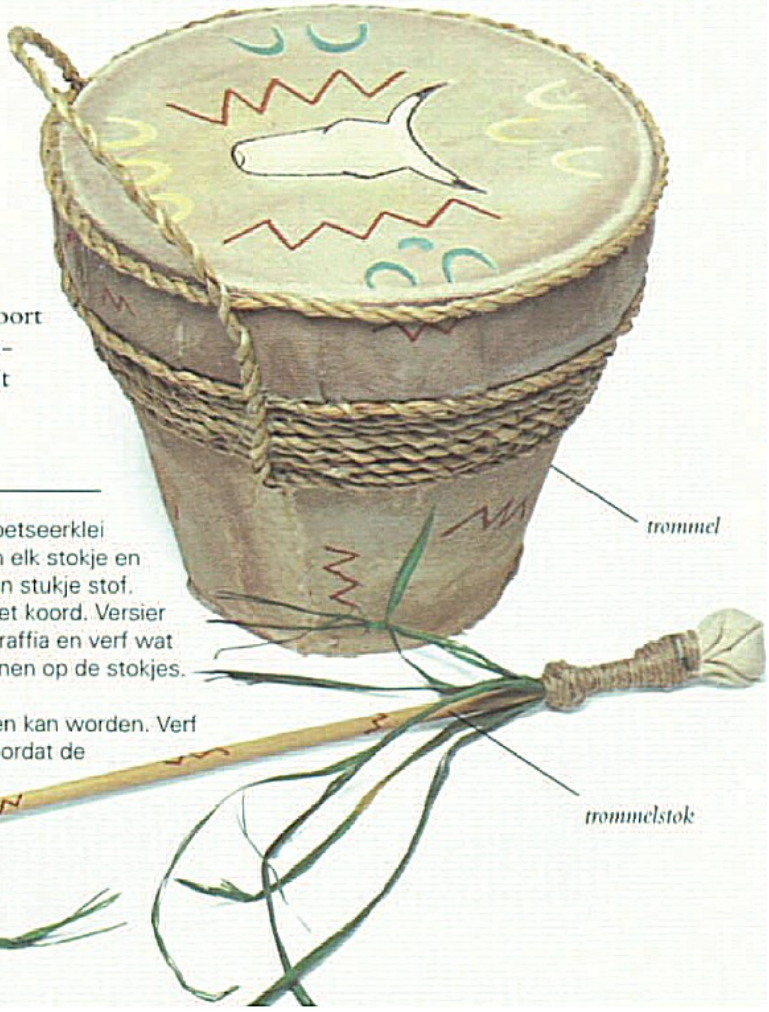

trommel

trommelstok

4 Plak een stukje boetseerklei aan het uiteinde van elk stokje en overtrek dat met een stukje stof. Bind de stof vast met koord. Versier de stok verder met raffia en verf wat geometrische patronen op de stokjes.

3 Eindig met een flinke lus waarmee de trommel gedragen kan worden. Verf de trommel in lichtbruin zodat de stof eruit ziet als bizonhuid. Doordat de stof nat wordt van de verf krimpt het iets en dat komt de klank van de trommel ten goede. Teken tenslotte met viltstift wat geometrische patronen op de trommel.

Verschillende talen

Nog maar 200 jaar geleden werden er meer dan 300 talen gesproken in Noord-Amerika. Geen van deze talen had ook maar enige verbinding met de talen die werden gesproken in de **Oude Wereld**. Groepen die tot dezelfde stam behoorden spraken niet altijd dezelfde taal, en volken die dezelfde taal spraken leefden vaak verspreid over een groot gebied, vanwege de handel en hun nomadische manier van leven. Dus ontwikkelden de Indianen een gebarentaal waarmee ze met hun buren konden communiceren. Ze konden met de gebarentaal gevoelens uitdrukken, en ook boodschappen en waarschuwingen overbrengen.

DE GEBARENTAAL die gebruikt werd door de Noord-Amerikaanse Indianen was een mengeling van mime en tekens, die gebaseerd waren op daden en vormen van dingen, in plaats van op geluiden. Toen enkele Prairie-Indianen in de vorige eeuw Europa bezochten, ondervonden ze dat ze heel gemakkelijk en op een natuurlijke manier konden communiceren met dove mensen.

DE EERSTE EUROPESE ONTDEKKINGSREIZIGERS en kolonisten probeerden de klank van de Indiaanse woorden op te schrijven, maar sommige geluiden konden gewoonweg niet weergegeven worden met ons alfabet. Sommige Indiaanse woorden zijn veranderd in bekende plaatsnamen:

Plaats	Uitspraak	Betekenis
Alabama	alba-amo	maaiers
Dakota	dak-hota	de vriendelijken
Canada	kanata	hut
Illinois	ili-ni-wak	mannen
Idaho	ee-dah-how	pas op! de zon komt van de berg
Iowa	aayahooweewa	slaperig
Kentucky	ken-tah-teh	land van morgen
Minnesota	minne-sota	troebel water
Texas	tiesha	vriend

GEBARENTAAL VAN DE PRAIRIE-INDIANEN

Indiaan - twee maal over de rug van de hand wrijven

Cheyenne - hakkende beweging op de linker wijsvinger

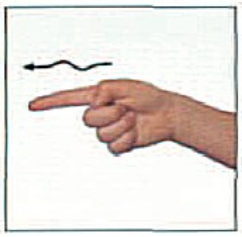

Comanche - beweging van de slang nabootsen

Crow - vuist tegen het voorhoofd, met de palm naar buiten

Osage - de handen langs het achterhoofd naar beneden bewegen

Pawnee - V-teken maken en de hand strekken

Nez Percé - wijsvinger onder de neus beweegen

Sioux - hand langs de hals met snijdende beweging

alleen - rechterhand naar rechts

bizon

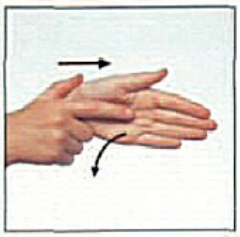

kan niet - vinger over de palm bewegen en af laten glijden

paard

slecht - vuist maken en de hand naar beneden gericht openen

maan

tegenovergesteld

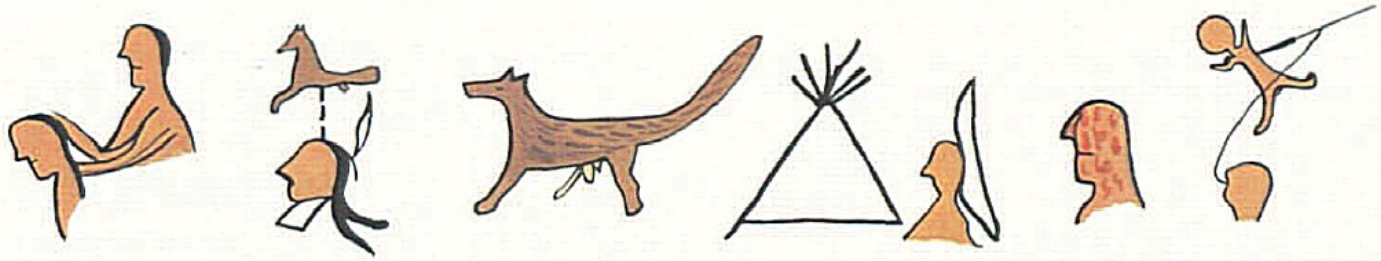

Vijand gevangen — *Adelaarpaard* — *Mannetjeshond* — *Prooien dichtbij het kamp* — *Vlekkerig gezicht* — *Vechtersbaas*

▲ *Indiaanse namen hadden altijd een betekenis. Mensen werden vaak genoemd naar een dier of een speciale gebeurtenis in hun leven (zie pag. 54). Deze* ***pictogrammen*** *van namen werden door de Sioux gebruikt als handtekening.*

ROOKSIGNALEN werden verzonden door jagers en krijgers op de vlakke, open Prairie, op heldere dagen met weinig of geen wind. Door een deken door de rookkolom boven een vuur te zwaaien maakten ze combinaties van lange en korte rookwolken om te vertellen over de aanwezigheid van bizons of de nadering van vijanden. Het systeem was niet erg betrouwbaar.

► *Een meisje van de Prairie-Indianen en een jongen van de Nez Percé zouden met elkaar hebben kunnen praten via gebarentaal.*

Verschillende talen

In het begin van de 19de eeuw ontwikkelde Sequoya een schrijfmethode voor de Cherokee-taal. Zijn alfabet bevatte 85 tekens en elk teken vertegenwoordigde een lettergreep of woorddeel waaruit een woord is opgebouwd (let-ter-greep heeft drie woorddelen of lettergrepen).

TAAL WERD GESPROKEN, niet geschreven. Eeuwenlang zagen de Noord-Amerikaanse Indianen de noodzaak van een alfabet niet in, of van het opschrijven van de vele verhalen en tradities die ze meedroegen in hun hoofd. Omdat zij hun gedachten niet op papier zetten, ontwikkelden ze een fantastisch geheugen en waren ze heel goed in het vertellen van verhalen en het houden van toespraken. Ze gebruikten de gesproken taal op een prachtige, bewogen manier.

DOOR DE KRACHTIGE TOESPRAKEN van de leiders en stamhoofden hebben we de rijke traditie van de gesproken taal van de Indianen leren kennen. Deze toespraken gingen meestal over hun droefenis over het verlies van hun land en over hun wanhoop over de verkwistende manier van omgaan met de natuur van de blanke.

STAMHOOFD SEATTLE hield een toespraak toen de stad Seattle in 1855 op zijn geboortegrond werd gesticht. Hij zei:
'Er was een tijd dat ons volk over het hele land uitzwermde, zoals de golven van het door de wind gerimpelde wateroppervlak de met schelpen geplaveide grond bedekken… Elke heuvel, elke vallei, elke vlakte en elk bosje is gewijd door een blijde of verdrietige gebeurtenis uit lang vervlogen tijd. Zelfs de rotsen, die stom en doods lijken te zijn zoals ze zwelgen in de zon langs de stille kust, sidderen van herinneringen aan gebeurtenissen die verbonden zijn met de levens van mijn mensen, en de stoffige aarde waarop u nu staat… is rijk aan bloed van onze voorouders.'

HET CHEROKEE-ALFABET VAN SEQUOYA was de enige geschreven vorm van een Indiaanse taal. Sequoya (1760-1843) droomde ervan zijn volk de macht van het geschreven woord te geven dat de Europeanen met zoveel succes gebruikten. Het was een doorslaand succes. Elke man, elke vrouw en elk kind van de Cherokee zag in hoe nuttig lezen en schrijven kon zijn. Ze begonnen hun eigen kranten uit te geven in zowel het Engels als het Cherokee.

Pictogrammen werden vaak op huiden geschilderd of in hout gekerfd en dan gekleurd. Sommige volken in het noordoosten gebruikten deze techniek om kalenderplankjes te maken.

PICTOGRAMMEN EN IDEOGRAMMEN werden gebruikt om berichten achter te laten of verslagen te maken van gebeurtenissen toen de Indianen nog niet in aanraking waren gekomen met Europeanen. Pictogrammen waren kleine tekeningen die gebruikt werden om mensen, dieren, voorwerpen en gebeurtenissen uit te beelden. Ideogrammen waren symbolen die stonden voor abstracte zaken als liefde, verlangen, haat of verdriet.

IN STAMKRONIEKEN werden de voorbijgaande jaren opgetekend door bepaalde belangrijke gebeurtenissen die iedereen in de groep zich kon herinneren in beeld te brengen. Dit konden bijvoorbeeld het uitbreken van een ziekte zijn of het waarnemen van een spectaculaire komeet. De Prairie-volken schilderden hun kronieken op bizonhuiden.

MAAK ZELF EEN KRONIEK

Je hebt nodig: effen stof, verf, verfkwastjes, potlood

1 Knip de stof in de vorm van een bizonhuid, als op het voorbeeld. Verf de stof beige, zodat het op een bizonhuid lijkt.

2 Bedenk je eigen symbolen ter herinnering aan belangrijke gebeurtenissen. Kies voor elke week een gebeurtenis die belangrijk genoeg was om te onthouden, zoals een gewonnen wedstrijd, een verjaardag of de mazelen.

3 Schilder je symbolen op de stof, beginnend bij het midden en in een spiraal verder werkend.

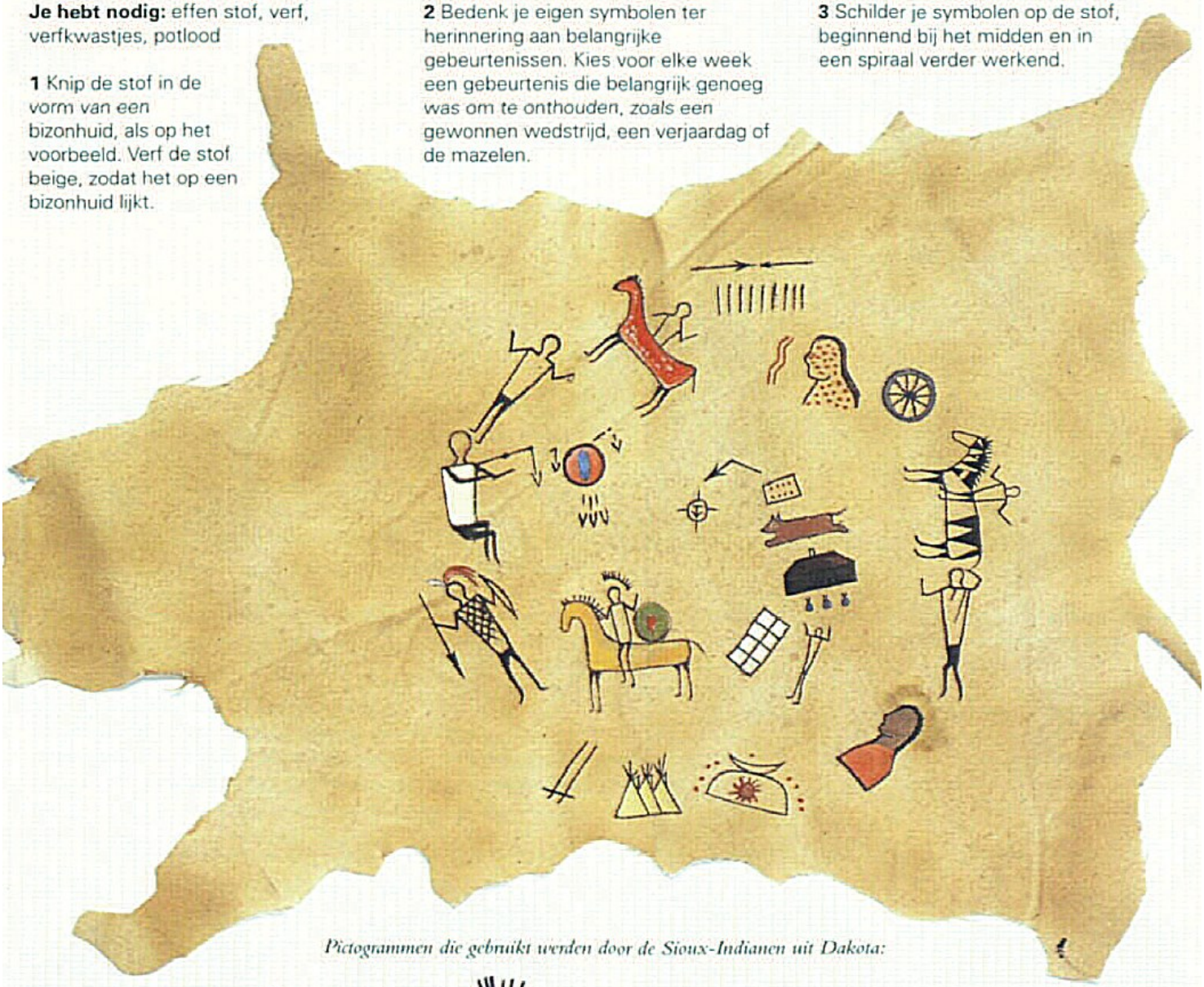

Pictogrammen die gebruikt werden door de Sioux-Indianen uit Dakota:

waterpokken-epidemie

meteorenregen

dorp aangevallen en inwoners gedood

vrede gesloten met vijandige stam

succesvolle paardenroof

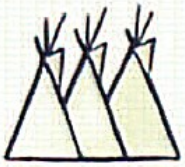

nieuwe nederzetting

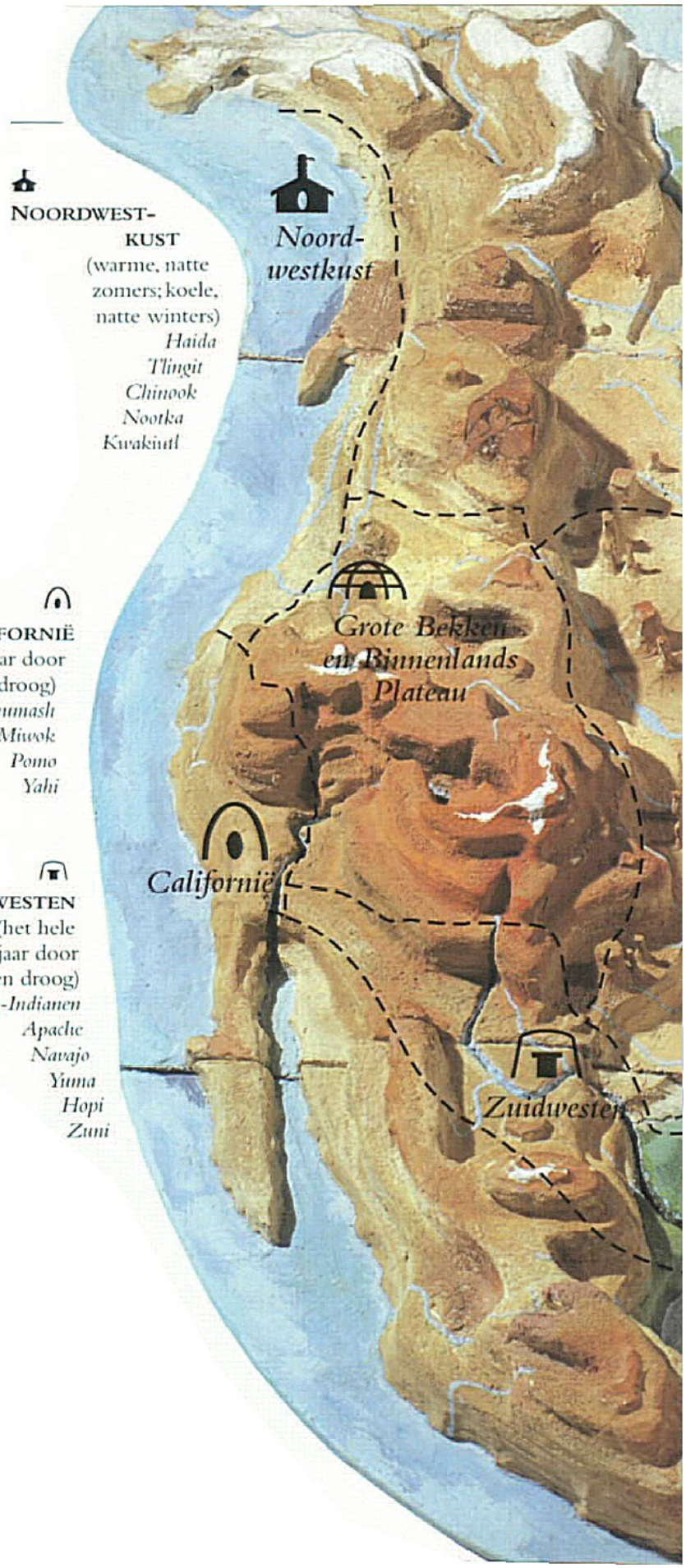
NOORDWEST-KUST
(warme, natte zomers; koele, natte winters)
Haida
Tlingit
Chinook
Nootka
Kwakiutl
Noord-westkust
CALIFORNIË
(het hele jaar door heet en droog)
Chumash
Miwok
Pomo
Yahi
Grote Bekken en Binnenlands Plateau
Californië
ZUIDWESTEN
(het hele jaar door heet en droog)
Pueblo-Indianen
Apache
Navajo
Yuma
Hopi
Zuni
Zuidwesten

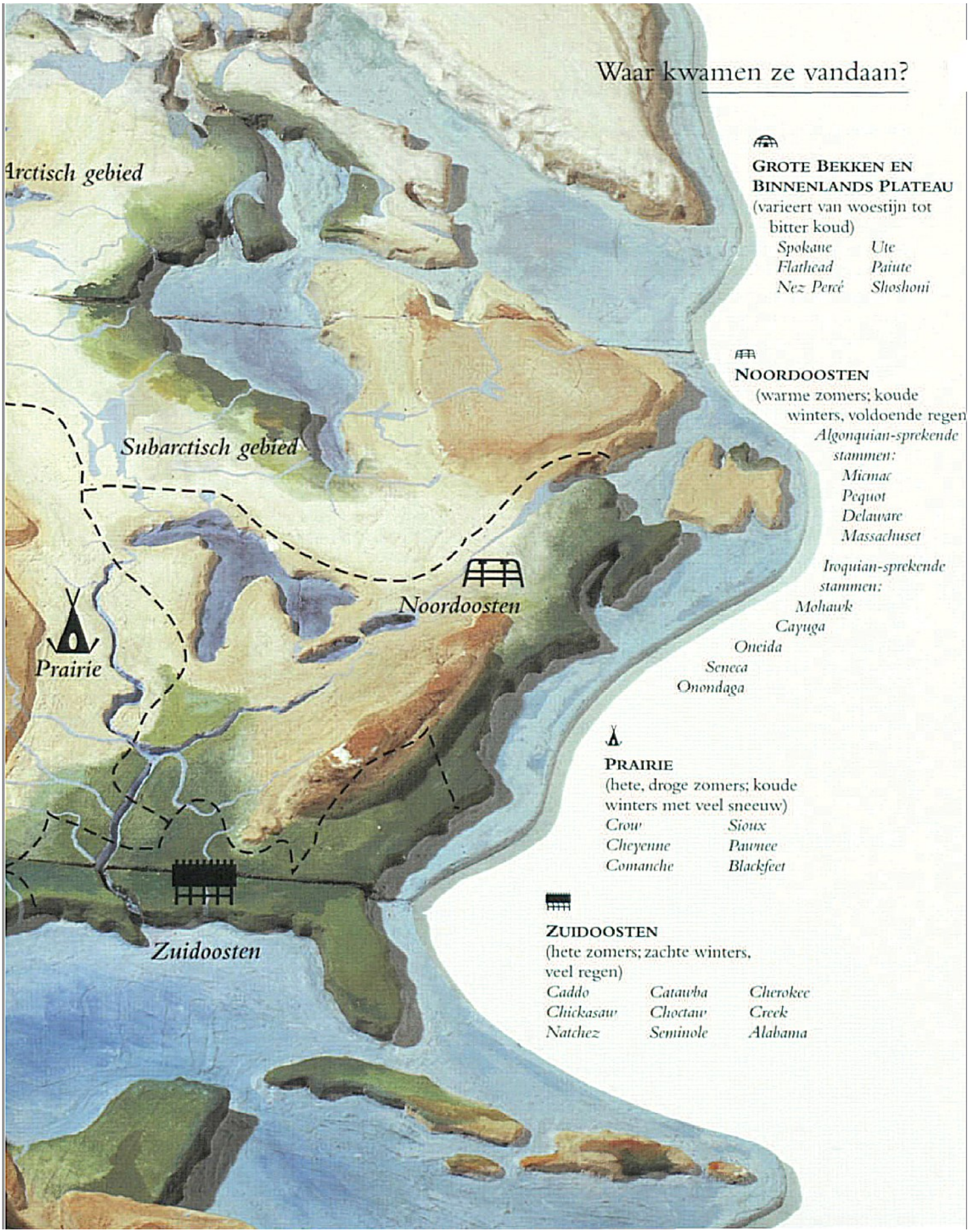
Waar kwamen ze vandaan?
Arctisch gebied
Subarctisch gebied
Noordoosten
Prairie
Zuidoosten
GROTE BEKKEN EN BINNENLANDS PLATEAU
(varieert van woestijn tot bitter koud)
Spokane
Ute
Flathead
Paiute
Nez Percé
Shoshoni
NOORDOOSTEN
(warme zomers; koude winters, voldoende regen
Algonquian-sprekende stammen:
Micmac
Pequot
Delaware
Massachuset
Iroquian-sprekende stammen:
Mohawk
Cayuga
Oneida
Seneca
Onondaga
PRAIRIE
(hete, droge zomers; koude winters met veel sneeuw)
Crow
Sioux
Cheyenne
Pawnee
Comanche
Blackfeet
ZUIDOOSTEN
(hete zomers; zachte winters, veel regen)
Caddo
Catawba
Cherokee
Chickasaw
Choctaw
Creek
Natchez
Seminole
Alabama

Antwoordenblad

Indianen

Gebied	Indianenstam
Arctisch	Inuit
Subarctisch	Cree
	AlgonQuin
Noordwestkust	Haida
	Kwakwaka'wakw
Hoogvlaktes	Flathead
	Nez Perce
Prairie	Zwartvoetindianen
	Pawnee
	Sioux
Noordoosten	Irokezen
	Shawnee
Zuidoosten	Seminole
	Cherokees
	Choctaw
Californië	Pomo
	Yokuts
	Chumash
Groot Bekken	Shoshoni
Zuidwesten	Navajo
	Pueblo
	Hopi
	Apache

Indianenkennis

1. Wat deden de jongens vanaf hun tiende?
Jagen en vissen.
2. Wat deden de meisjes?
Ze hielpen hun moeder met de broertjes en zusjes.
3. Wat is een wiegenplank?
Een plank voor de baby, bedekt met mos en donzige zaadhoofden.
4. Waar staat elke veer in een verentooi voor?
Een moedige daad
5. Wat zijn totempalen?
Houten palen met afbeeldingen van verhalen.

De Irokezen: Bewoners van de longhouses

6. Welke stammen behoren tot de Irokezen?
De Mohawk, Oneida, Onondaga, Cayuga, Seneca en Tuscarora.
7. De Irokezen woonden in 'longhouses'. Waar werden longhouses van gemaakt?
Van een rooster van jonge bomen bedekt met de schors van olmen.
8. Wat is een clan?
Een famileverband.
9. Wat aten de Irokezen?
Mais, bonen en pompoenen.

De Irokese confederatie (kon-vee-de-raa-tsie)

10.Welke vijf stammen sloten vrede en vormden samen een speciale groep (een confederatie)?
De Mohawk, Oneida, Onandaga, Cayuga en Seneca.
11. Hoe is volgens de Irokezen het land Amerika ontstaan?
De Luchtvrouw viel uit de lucht en viel op het schild van een schildpad, die groeide en Schildpadeiland werd.

De Cherokees (Tsje-roo-kies) : Bewoners van het zuidoosten

12. Hoe zagen de twee huizen van de Cherokeefamilies er uit?
Zomerhuis: rechthoekig huis van hout en gras. Winterhuis: kegelvormig huis van klei en geweven matten.
13. Wat deden de vrouwen overdag vooral? En de mannen?
Ze werkten op het veld en maakten kleren van hertenhuiden.
1mais, bonen en pompoenen.4. Wat aten de Cherokees?

De Cherokees: Het tranenspoor

15. Waarom trokken de Cherokees in het begin van de 19e eeuw (dat is ong. 200 jaar geleden) naar het westen?

Omdat kolonisten hun land innamen.

16. Waarom wordt die reis ook wel het tranenspoor genoemd?

Omdat er veel Cherokees door ziekte en honger stierven.

De Sioux (sie-joeks): Buffeljagers

17. Wat is een tipi?

Een tent van grote houten palen bedekt met buffelhuiden.

18. Hoe vingen de Sioux een buffel?

Ze staken al paard rijdend een pijl of speer in de nek van de buffel.

19. Wat zijn Appaloosa's?

Wit-zwart gevlekte paarden die korte snelle passen zetten/

De Sioux: Bewoners van de prairies (preh-ries)

20. Wat zijn nomaden?

Mensen die van de ene naar de andere plaats trekken.

21. Waar werden de tipi's van gemaakt?

Van houten palen en buffelhuiden.

22. Waarom verhuisden de Sioux zo vaak per jaar?

Omdat de buffelkuddes zich steeds verplaatsten.

De Hopi: Bewoners van de mesas

23. Wat zijn mesas?

Op elkaar gebouwde huizen van de Hopi..

24. Waar worden mesas van gemaakt; hoe worden ze gemaakt?

Van zandsteen en gedroogde klei. Het dak van het ene huis vormt het terras avn het andere huis erboven.

25. Lijkt het je leuk om in een mesa te wonen? Waarom wel/niet?

Nee. Die ladders zijn eng.

26. Hoe zijn de dieren, vogels, insecten en de mens op aarde gekomen volgens de Hopi?

Tawa, de Zonnegod en de Spinvrouw zongen een magisch lied.

De Hopi: woestijnboeren

27. Wat aten de Hopi?

Mais, bonen en pompoenen.

28. Op welke manier probeerden de Hopi het te laten regenen?

Door regendansen uit te voeren op speciale ceremoniën.

29. Wat zijn kalebassen en waarvoor gebruikten de Hopi ze?

Een soort pompoenen. Ze maakten er ratels, kopjes en dozen van.

Terug in de Tijd

Indianen

© 2006, Parasol N.V. België

Inhoudsopgave

Verspreid over Noord-Amerika	3—4
Indianenkennis	5—6
De Irokezen: bewoners van de	7
De Irokese Confederatie	8
De Cherokees: Bewoners van het	9—10
Het Tranenspoor	11
De Sioux: Buffeljagers	12
Bewoners van de prairies	13
De Hopi: Bewoners van de mesas	14
Woestijnboeren	15—16
Woordenlijst	17—18

Verspreid over Noord-Amerika

De eerste inwoners van Amerika kwamen uit Azië en vestigden zich 60.000 tot 12.000 jaar geleden in Noord-Amerika.

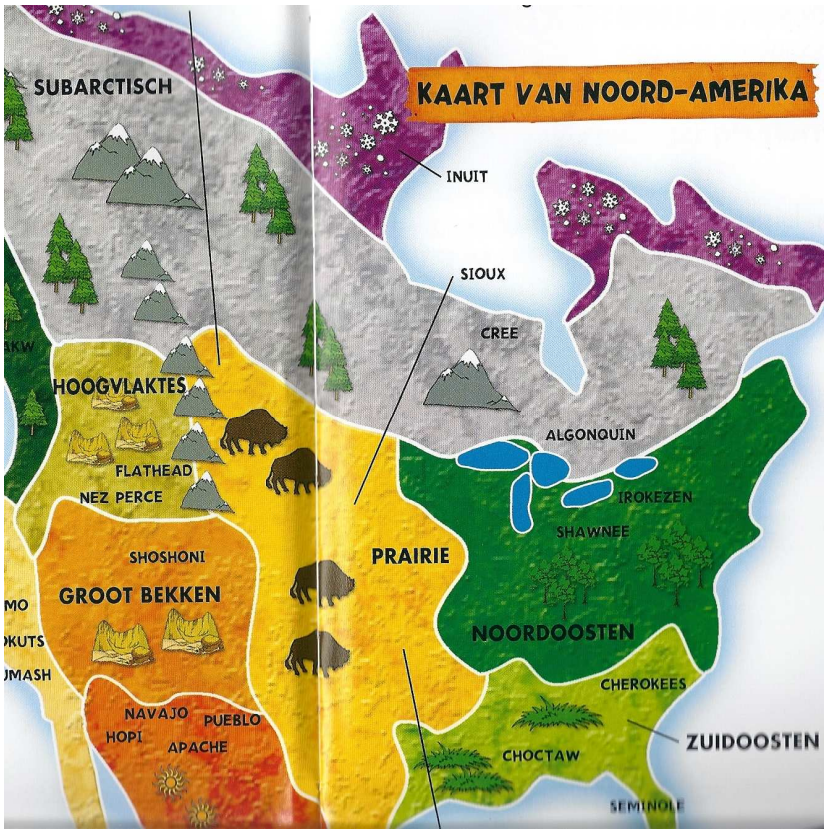

De eerste Amerikanen verspreidden zich in groepjes over Noord-Amerika. Sommigen vestigden zich in de bossen in het noordoosten, anderen in het koude noorden.
Sommigen vestigden zich in het zuidoosten, waar het altijd warm is. Anderen woonden in de hete woestijnen in het zuid-westen.

Omdat de **omgeving** overal verschillend was, hadden deze groepjes mensen andere manieren om voedsel te zoeken, huizen te bouwen, kleren te maken en de **geesten** te danken.
In de loop van duizenden jaren vormden de mensen honderden verschillende indianenstammen die elk hun eigen **cultuur** hebben.

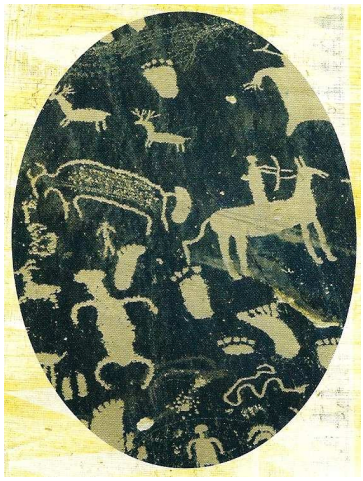

De eerste bewoners van Amerika tekenden op rotsen en in grotten terwijl ze door het land reisden. Die tekeningen worden **petrogliefen** genoemd.

De **arend** is voor vele indianen een symbool voor kracht en moed.

Indianenkennis

Lang geleden hadden de eerste bewoners van Amerika geen geschreven taal. Ze moesten **luisteren en onthouden**. Kinderen gingen niet naar school, maar leerden door volwassenen na te doen.
Kinderen leerden over hun **afkomst** en luisterden naar **legendes** die de **vertellers** vertelden. Elke stam had zijn eigen verhalen.
Jongens begonnen te jagen en te vissen met de mannen als ze 10 jaar oud waren.
Sommige jongens leerden mais en andere gewassen telen.

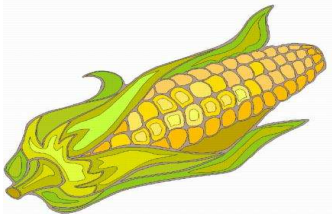

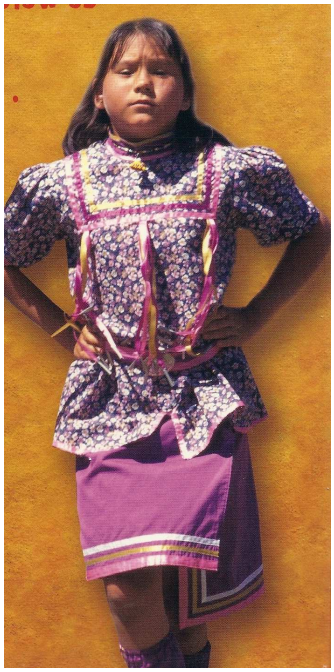

De meisjes hielpen de vrouwen. Ze zorgden voor de jongere broertjes en zusjes en verzamelden mos en donzige zaadhoofden voor de **wiegenplank.**

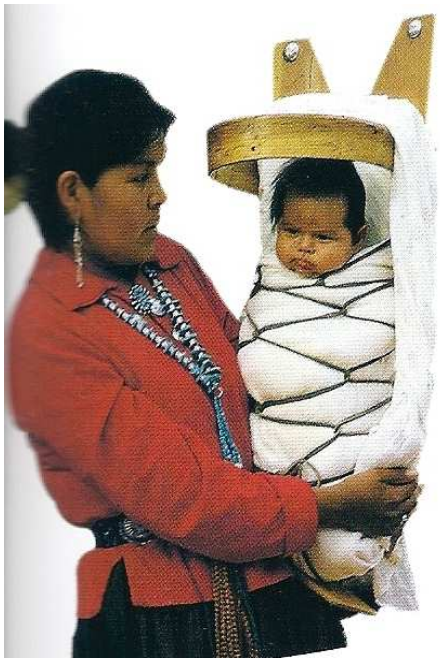

Verschillende culturen

De strijders van de prairies droegen **verentooien** waarvan elke veer een moedige daad voorstelde.

De stammen aan de noordwestkust beeldden verhalen uit op houten **totempalen.**

De Irokezen, bewoners van de longhouses

De Irokezen woonden in de bossen in het noordoosten. Tot de Irokezen behoren de stammen van de Mohawk, Oneida, Onondaga, Cayuga, Seneca en Tuscarora.

Een Irokees naast een longhouse

De Irokezen woonden in houten longhouses, gemaakt van een rooster van jonge bomen bedekt met de schors van olmenbomen. In een longhouse woonden tien of meer gezinnen van een **clan**. Namen van clans bij de Irokezen zijn bijvoorbeeld Beer, Schildpad, Bever en Hert. In een longhouse stonden vuren om te koken en zich te verwarmen. Boven elk vuur was een gat in het dak.

De Irokezen teelden veel mais, bonen en pompoenen. De bonen groeiden aan de maisstengels omhoog en de pompoenen groeiden ertussen.

De Irokese Confederatie

De Irokese stammen hebben veel met elkaar gevochten. Ongeveer 1000 jaar geleden vormden vijf Irokese stammen samen een speciale groep: de **Irokese Confederatie**.
De stammen Mohawk, Oneida, Onandaga, Cayuga en Seneca sloten vrede en leefden sindsdien vreedzaam in hun gezamenlijke **territorium**. Later sloten ook de Tuscarora zich aan bij de confederatie. De leiders van de confederatie beslissen nog altijd samen over wetten en **gebruiken.** Irokese stammen houden nog altijd indianenbijeenkomsten.
Deze kinderen nemen deel aan een **rookdans.**

De Irokezen geloven dat het leven begon toen de Luchtvrouw uit de lucht viel. De luchtvrouw landde op de rug van een schildpad, die groeide en **Schildpadeiland** werd, De Irokese benaming voor Amerika.

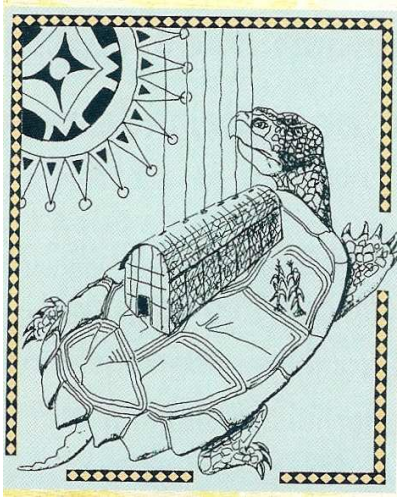

Lacrosse is de bekendste Irokese sport. De spelers gooien een bal en vangen die met een net aan een stok.

De Cherokees, bewoners van het zuidoosten

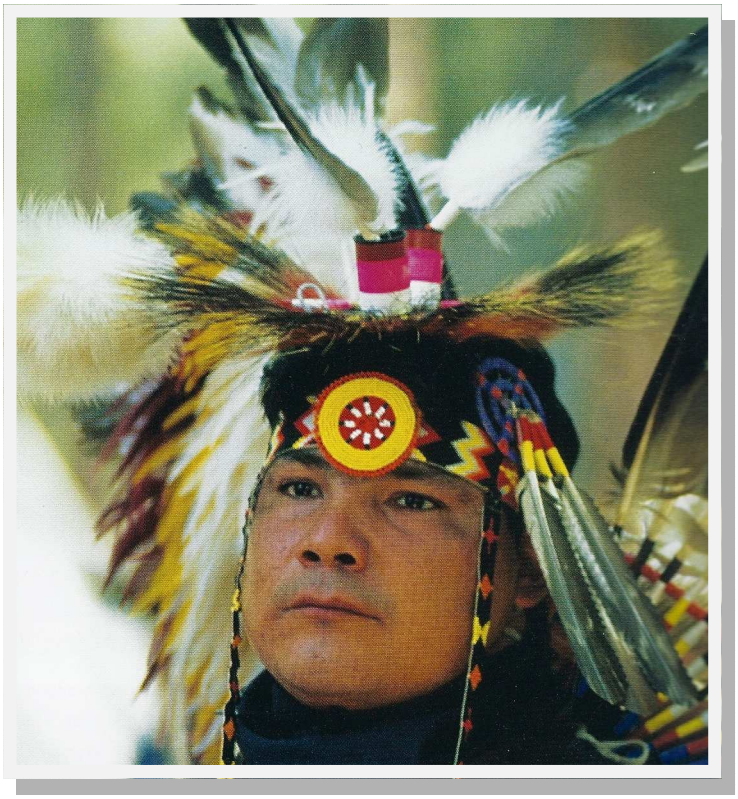

De Cherokees waren **landbouwers** die gewassen teelden in de vruchtbare grond van het zuidoosten. Ze bouwden kleine dorpen bij rivieren.
Cherokeefamilies hadden vaak twee huizen: een rechthoekig huis gemaakt van hout en gras voor de zomer en een kegelvormig winterhuis bedekt met klei of geweven matten.

Cherokee voorwerpen

Een Cherokee die **Sequoya** heette maakte een alfabet, zodat zijn volk kon schrijven.

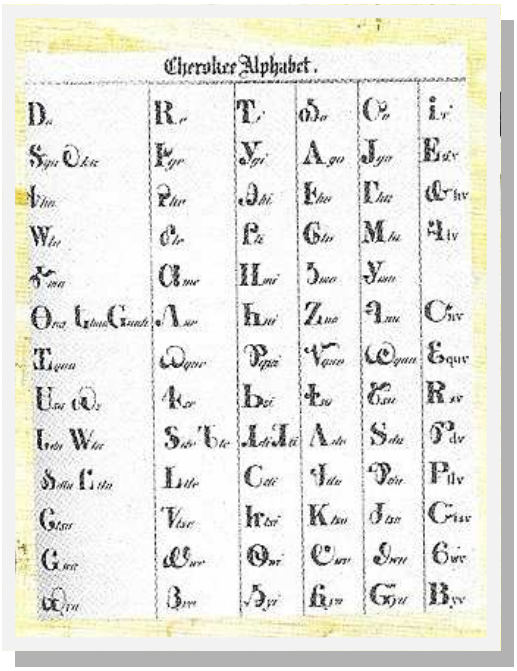

Het alfabet bestond uit 85 tekens.

In 1828 brachten de Cherokees de eerste Amerikaanse krant uit. Die heette **Cherokee Phoenix.**

De Cherokees, het tranenspoor

In het begin van de 19de eeuw wilden **niet-indiaanse kolonisten** het land van de Indianen afnemen.
In 1838 dwong de Amerikaanse **regering** 15.000 Cherokees hun huizen te verlaten.
De Cherokees moesten naar het westen trekken. Ze werden tijdens die verplichte reis begeleid door Amerikaanse soldaten en door Indianen die voor de Amerikaanse regering werkten. Duizenden Cherokees stierven onderweg door ziekte en honger. De reis wordt daarom ook wel **het tranenspoor** genoemd. Sommige Cherokees weigerden te vertrekken. Ze verstopten zich in de bergen.

De Sioux, buffeljagers

De prairies van Amerika waren een zee van gras waarop veel dieren graasden, zoals **buffels**. Voor de Sioux was de buffel het meest geëerde dier van de vlaktes. Elk jaar trokken grote kudden buffels over de vlaktes.

De Sioux gebruikten het vlees van de buffel als voedsel en zijn huid voor kleren en **tipi's.** Als de buffel vertrok, volgden de Sioux. De paarden van de Sioux liepen harder dan buffels. Ze leerden naast de buffels lopen, zodat de jager een pijl of speer in de nek van de buffel kon steken.

De Sioux voerden ceremoniën en **rituelen** uit voor en na de jacht op buffels.

Appaloosa's zijn paarden die korte, snelle passen zetten. Ze worden gefokt door Indianen.

De Sioux, bewoners van de prairies

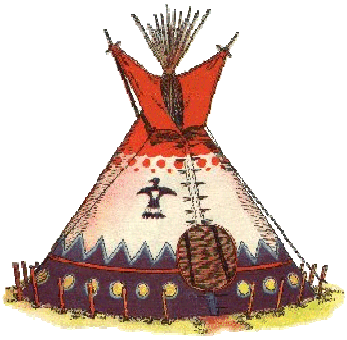

De Sioux leefden in **kegelvormige tenten, tipi's** genoemd.
Deze verplaatsbare huizen waren heel nuttig voor deze **nomaden.** Tipi's bestonden uit grote houten palen bedekt met buffelhuiden.
Als de Sioux verhuisden, maakten ze een soort slee, door de palen van de tipi achter aan een paard te binden.
Hele dorpen verhuisden verschillende malen per jaar.

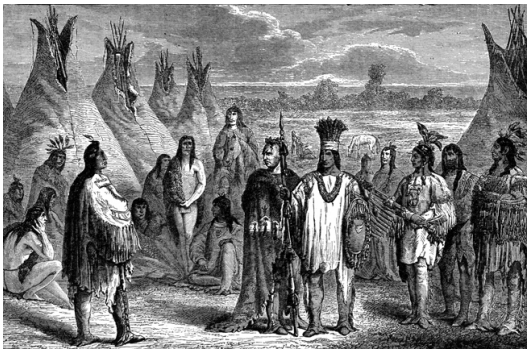

Bij het maken van een kamp zetten de Sioux hun tipi's in een cirkel bij elkaar.

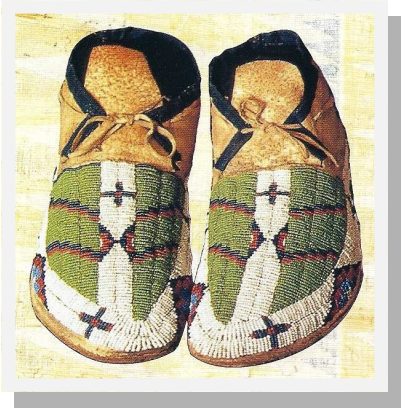

Deze **mocassins** zijn gemaakt van buffelhuid. Ze werden versierd met de stekels van stekelvarkens.

Strijders hielden hun **schilden** van dierenhuiden vast in één hand. Zo beschermden ze zich tegen de pijlen van de vijanden.

De Hopi, bewoners van de mesas

De Hopi woonden duizenden jaren lang in de woestijn in het zuidwesten. Nu leven ze nog in het noorden van de Amerikaanse staat Arizona. Hun huizen boven op de heuvels worden **mesas** genoemd.

Hopihuizen worden gemaakt van zandsteen en adobe, dat is in de zon gedroogde klei.

De huizen staan boven op elkaar. Het dak van het ene huis vormt het terras van het huis erboven. Via ladders klim je van het ene naar het andere huis.

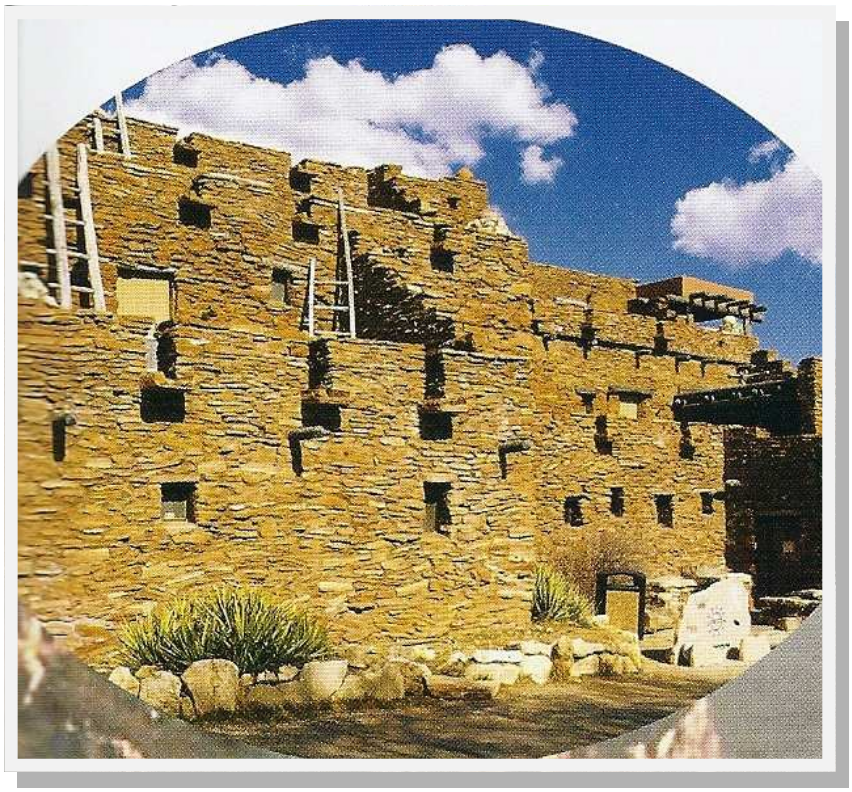

De Hopi, woestijnboeren

Mais is duizenden jaren lang het belangrijkst geweest voor de Hopi. Het groeit goed in het **hete woestijnklimaat.**
De Hopi telen ook bonen en pompoenen.
Om de gewassen goed te laten groeien, moest het regenen.
Daarbij hielpen de regengeesten.
De Hopi hielden speciale ceremoniën, waarbij ze in prachtige kostuums zongen en dansten voor regen.
In sommige ceremoniën beeldden de dansers regengeesten uit die de wolken naar de maisvelden lokten.
Soms werden levende ratelslangen gebruikt tijdens het dansen.

Hopikunstenaars maakten houten poppen die regengeesten voorstelden.

Hopimeisjes kregen ze tijdens de regencermoniën.

De Hopi, mythen, legendes en gebruiken

Deze rotstekening stelt **Tawa**, de zonnegod, en de **Spinvrouw** voor. Toen de aarde pas bestond, zongen zij een magisch lied, zodat dieren, vogels en insecten ontstonden. Daarna maakten ze de mens.

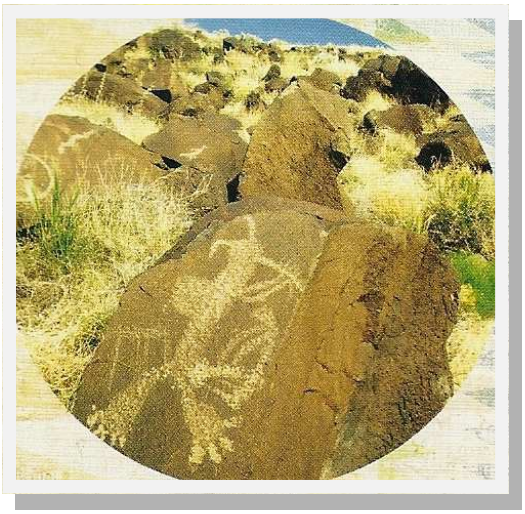

Deze rotstekening toont **Kokopeli**, de mythische fluitspeler met een bult op zijn rug. Hij fluit en danst als mensen droevig zijn.

Kalebassen werden geteeld om er ratels, kopjes en dozen van te maken.

Jonge Hopivrouwen droegen hun haar in twee knotten tot ze huwden.

Woordenlijst

Afkomst: hoe iets is ontstaan.
Clan: groep mensen die familie van elkaar zijn.
Cultuur: de manier van leven en de overtuigingen van een bepaalde groep mensen.
Gebruiken: dingen die altijd op dezelfde manier worden gedaan.
Geesten: onverklaarbare natuurlijke krachten, zoals de krachten die het weer bepalen, of krachten in levende wezens.
Indianenbijeenkomst: een soort festival waarbij leden van verschillende indianenstammen elkaar ontmoeten.
Kalebassen: grote vruchten met een dikke schil, een soort pompoen.
Legendes: verhalen over bovennatuurlijke wezens of gebeurtenissen.
Niet-indiaanse kolonisten: mensen die vanuit Europa kwamen en het land waar de Indianen al duizenden jaren woonden, in beslag wilden nemen.
Nomaden: mensen die van de ene naar de andere plaats trekken.
.

Vervolg Woordenlijst

Omgeving: plaats waar mensen leven en de omstandigheden die het leven op die plek beïnvloeden, zoals het weer en het landschap.
Regering: de mensen die een land besturen.
Rituelen: religieuze of belangrijke ceremoniën waarbij bepaalde handelingen in een vastgelegde volgorde worden uitgevoerd.
Rookdans: een dans waarbij werd geïmiteerd hoe rook in de longhouses door de gaten in het dak werd gejaagd.
Territorium: door een stam in beslag genomen woongebied.
Tipi's: verplaatsbare, kegelvormige tenten, gemaakt van de huid van buffels.
Tradities: ideeën of handelingen die van de ene generatie aan de volgende worden doorgegeven.
Vertellers: mensen die verhalen vertellen die de tradities van een stam levend houden. Ze vertellen over de geschiedenis van het land en zeggen hoe de leden van de stam met elkaar moeten omgaan.
Wiegenplank: een plank waarop de baby's werden gedragen. De moeder droeg de plank op haar rug.